

Szerkesztőségi iroda:

Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonczy-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetmény-, nyiltér- és felszólamlások.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos péntor térfogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogadj: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönbön minden hazai postahivatal. Az előfizetések legezészerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A csatornázás ügye.

Alig van valamire való város nemesak hazánkban, de széles e világon, melynek előljárósága kiváló gondot nem fordítana arra, hogy azon hely, melynek igazgatása reá van bízva, a lakosság kényelmét, a tisztaság és egészségi viszonyok javítását előmozdító csatornákkal el legyen látva. — Városunk előljárósága is rég óta foglalkozik e kérdés megoldásával, — bár a világ legjelesebb szakértői sem döntötték el eddig, hogy a nyilt, vagy fedett csatorna-e ezéla vezetőbb.

Mi azt tartjuk, mindkettő ezélszerű, ha a tulajviszonyokat az építésnél figyelembe vesszük. Ismerünk várost, melynek fedett, nagy költséget és gondozást igénylő csatornája nincs, hanem teljesen nyilt csatorna szeldeli utcait, még sem lehet ellene semmi kifogás tisztaság tekintetében, e mellett egészségi viszonyai is elég kedvezőek. — Láttunk olyanokat is, melyek alatt fedett csatornák húzódnak keresztül-kasul, s míg az egyikben, a levegő csaknem dögletes a nyári forró napokban, addig a másikban nincs hiány üdítő levegőben, így egészségi viszonyai teljesen kielégítők.

Igy állván a dolog, önként felmerül a kérdés: mi oka annak, hogy egyik helyen a nyilt és fedett csatornák sem tisztaság, sem egészségügyi tekintetben kifogás alá nem eshetnek, míg más helyen épen ellenkezőjét érik el velők, mint a mit akartak?

Elnek oka szerintünk nem más, mint az, hogy a hol élővízzel bőven el van a város látva, úgy, hogy a csatornába is bőven jut, — még ha kevésbé lejtős is a talaj — magával ragadja a port és szemetet, s így sehoh össze nem gyűlhetvén, a levegőt nem metelyezheti meg.

Igy tehát akár nyilt, akár fedett a csatorna, ha folyóvízzel el van látva kellő mennyiségben, soha sem fogja inficiálni a levegőt.

Az ekként tapasztaltakat — úgy hisszük — bátran lehetne más városokban is érvényesíteni, ha tervszerűleg jarnánk el nem pedig úgy, mint a temető-utcai csatorna kiépítésénél, mely most valódi veszedelem az utca lakóira nézve, mert sem esése nincs, sem folyóvízzel kellő mennyiségben ellátni nem lehet, így az udvarokról bevezetett csatornákön a megromlott lég elárasztja nemesak az udvarokat, hanem a lakó szobákat is, nem számítva azt, hogy ez által privilegisált patkányfészekhez jutottunk.

Most, mint értesülünk, a tulajdonosok kérelmére a losonczy-utca csatornázása van tervbe véve, még pedig egy darabig nyilt, másrészen pedig fedett csatornával. — Hogy a tulajdonosok kérelme itt jogos, senki sem tagadhatja, ki a viszonyokat ismeri, de kérdjük, meg fog-e felelhetni itt is akárminő csatorna közegészségi szempontból a ezélnak?

Mert itt is esékély lejtése van a talajnak, e mellett tartani lehet attól, hogy a helyel-közvetlenül kiépített csatorna részeket idővel sem lehet egy rendszeres csatorna hálózatáé egyesíteni, ha előre meghatározott terv nélkül fog építettni a város.

Igy állván a dolog, a mi nézetünk szerint csak akkor fog a már kiépített és kiépítendő csatorna megfelelni a ezélnak, ha oly kutak fognak épülni városunk egyes kiváló pontjain, melyek egy részről a közönséget jó ivó vízzel látandják el, a felesleges vízmennyiség pedig a fedett vagy nyilt csatornába vezetettvén, ennek segítségével a tisztántartás könnyű szerrel eszközölhetővé válik.

Északkelet felé vizgazdag halmok vesszük körül városunkat, e vízmennyiséget könnyű szerrel s egy kis

áldozattal ezélszerűen felhasználhatnók s a fentemlített kettős ezél biztosan el lenne érve.

Jelentés.

Az iskolai takarékpénztárakról Magyarországon az 1886. 87-ik évben.
(Felolvasott az orsz. magyar gazdasági egyesület igazgatóságának 1887 ik év december 30-án megtartott ülésén.)

„Tisztelt választmány!”

Folytonosan és ismét csak örvendetest jelenthetek áldasteljes és hasznos intézményünk haladásáról.

Különösen két örvendetes kitüntetésről szólhatok, mely legnagyobb tanúságu és elismerésül szolgál intézményünk mellett: t. i.

1. A Magyar Tudományos Akadémia azzal tanusitá és elismeré az iskolai-takarékpénztárak hasznos voltát, hogy közérdekű kiadványaiból 50 beces munkát ajándékozott az iskolai-takarékpénztárakat kezelő tanitók jutalmazására.

2. Az országos erkölcsnemesítő egyesület magáévá tette intézményünk érdekeit, és azt számos főlkjainak men-nél szélesebb körben való terjesztésére ajánlotta.

Reméljük, hogy e két kiváló és nagyhatású intézmény rokonszenves segédkezése intézményünknek újabb díszére-tére válik és az iránta talán még itt-ott táplált kételyeket is eloszlatja.

Ezek mellett szolgáljon még ösztönzésül az örvendetes haladás, melyet az 1886/7. iskolaév reális eredményeiben észlelünk. Megindítatván ugyanis az 1875/76. iskola-évben 13 helyen, 15 iskolában, volt akkor 32 kezelő tanító, 2,621 takarékoskodó tanuló, a megtakarított összeg pedig 13,337 frtot tett. Es most évről-évre gyarapodván, az 1886/7. — azaz, az utolsó — iskolaév következő számokat mutat: 428 helyen 616 iskolai-takarékpénztár létezik (81 bejelentett és nyilvántartott iskolától nem érkezett kimutatás), a takarékoskodó tanulók száma 28,900, a megtakarított összeg 80,300 frt, a kezelő tanitók száma pedig 977. Összegezvén intézményünk kezdetétől fogva az eredményeket, kitűnik, hogy ez idő alatt 176,495 iskolás tanuló 966,564 forintot takarított meg.

Mint már előbbi jelentéseimben is mondtam, a fősulyt nem a forintok számára — mely már közel egy milli-

T Á R C Z A.

I m a.

Rabszolgánépet vittél a pusztába,
Nyakas, hitetlen, leha tömeget,
S nevelted őket népirto csatákra,
Hogy mezevessék ígért földedet.
Elhullott mind, ki homlokán viselte
Es lelkében a rabság bélyegét,
De támadt új sarj, a mely megismerve,
Híradet egy világra vitte szét.

Muló dícsőség, nyári éjnek álma
Volt tüzhelyünk a Jordán mentiben,
Nemzeti létünk napjai számlálva,
Trón s hatalom odalett — de mi nem!
Az omladékok felesapó lángjából,
Mely nyaldosá szentelyed ó falát:
Egyet menténk meg a nagy pusztulásból,
Téged uram! javaink legjavát!

S mikor a vihar szétszórt a világra
Es lettünk a vadnál védtelenebb
Es a hontalanság keserű átka
Bölcsőtől sirig rank nehezedett;
Mikor rettegés volt az üzött álma
Véres, villámos hosszú éjszakán:
Akkor tüntél fel teljes glóriádba,
Meg akkor ismerénk csak igazán!

Hogy najyságod nem oltárkövön épül
S nem templomok márványán az erőd,
O, hogy te nagy vagy minden jelkép nélkül,
S eltörpül tér, idő színed előtt!
Hogy mit népednek szántál örökségül,
Nem elmuló, veszendő földi kincs,
Nem láng, mely elhuny, nem jog mely elévül:
De hűséged melynek határa nincs.

Leborulok im előtted a porba,
Fölségnek Istene, te hű vezér!
Kinek nagyságán se folt, se csorba
S halandó mérték hozzád föl nem ér.
Vezess, vezérelj tovább is bennünket
A lét harezában, a mely végzetünk:
Míg szemünk bízva te rajtad eszűgnek,
Egy világ üldhet — el nem veszhettünk!

Kiss József.

A komlói csárda.

— Elbeszélés. —

Igaz, s nem is régen történt, a mit mondani akarok. Hogy igaz, arról bizonyosságot tehetnek, a kik látták és hallották. Elő tanuk mindnyájan. A „nem rég“ alatt nem a mult évtizedet, még csak nem is a mult esztendőt értem én. Még ennél is közelebb, egyenesen már ebben a három 8-as esztendőben esett meg, hogy a komlói csárdában egyszerre két dudás szerette volna felütni tanyáját. Nem, hogy kecskebőr dudájukból könyökükkel szorongassák ki a bufelejtető nedv által már derült hangulatra keltett magyar búkeserves nótájához pászított hangokat. Oh nem! Nekik ennél magasabb feladat jutott volna, ha t. i. szép békeségben megfértek volna egyszerre az egy csárdában.

A komlói csárda nem fakó se kívül, se belül. Söt messziről — vagy talán még közletről nézve is — urasnak mondható. Csak kerítését rongálta meg már itt-ott az idő vasfoga. Egyébként az egész Komlóson nincs oly magas és nagykiterjedésű épület — a templomot kivéve — még a község most épült díszes háza sem. S hozzá még a többi házak ártatlan fehér színétől elütőleg — én nem tudom mivel — de mintha festett ponyvával volna helyenként bevonva, s csak itt-ott látszik a sötét színeket egymástól elválasztó fehér sáv. Uri mivoltát még a más falukon is ritka, itt pedig teljesen egyedüli nagy rácsos ablakok is bizonyítják.

Úgy is rémlik előttem, mintha szegény jó nagyanyám — térdén lovagoltam még — beszélt volna ott lakó hatalmas uraktól, kik ezíra zsinóros ruhába bujtattott hajduk által hajtatták a szegény falu népét „uró“-ra. Hejh! keserves napok lehettek azok! De mit beszéltek én most ezekről? Hisz ezt mások is tudják, meg ez már csakugyan oly régen is volt így!

Lett légyen bárhogy, a komlói mostani csárdának — nagyanyám elbeszélése után — hajdan hatalmas lakói lehettek.

Talán ez is volt a főök, a miért egyszerre ketten is szerettek volna benne némi hatalmat örökölni a lakó ősök még ott ragadt szellemétől.

Ki tudná az okot? . . . A tényt látjuk.

* * *
Ennek — a már egyszer említett — három 8-as esztendőnek első napjaiban a komlói csárda belseje hirtelen megváltozik. Az ivóból a hosszú kecskelábu asztalok s a többi már ugy odailló butorok megmozdulnak helyükből. A falak szomorúan verik vissza a köztük némén járók halk kopogását, mintha azok is éreznék a válás fájdalmát. Törés Pista bucsuzik. Hadd próbálja már más is a

szerenesét, hadd érintsen már mást is a hatalmas lakó hő-sök szellemétől megszentelt falak magasatos lehellote. Ő nem ihleték meg általa, nem birt felemelkedni, most is csak oly alacsonyan jár — csak fejtét hordja kissé mégis magasabban — mint három év előtt s mint az a másik, ki helyét a söntésben elfoglalta.

A napok jönnek, a napok mennek. A komlói csárda kezdi mindinkább feledni régi gazdáját s megszokni az újat, ki már is oly biztonsággal jár-kele, oly hideg nyugalommal döl a söntés oldalához, mintha bizony soha egyebet sem esinált volna. Pedig még csak most kezdené nemes hivatását.

Csak a csárda szomszédja nem akarja megszokni az újat, csak oda nem akar visszatérni a régi élet, csak ott van a hosszu téli esteken is örökös sötétség.

Hová lettek lakói? Tán meghaltak? . . . Régen? . . . Csak egy maradt közülök. Az öreg Ókrös uram után nem sokára elköbözött ifju Ókrös fiatal felesége.

Vajjon otthon van-e most? Nem lehet tudni. Mert egy idő óta, mióta Törés Pista a faluból elköltözött, nincs senki, ki olykor-olykor meglátogatná s vigasztalna az oly korán keserű özvegységre jutott szép asszonyt.

Hogy szép, annyit — nincs oly halálos ellensége, ki megmerné tagadni tőle. Igaz, hogy a mely bánat, mely ura halálával érte, s az azóta vállaira nehezedett gondok kissé megszedték arcának rózsáit, meghajtották sugár természetét.

Meghajlik a világ is, bevonja szirmait, ha vihar voruj el felette, de im alig derül az ég, alig hinti éltető sugarait a nap, más is éled s felejtí vihar okozta fájdalmát.

Folejt az ember is. Es ez talán egyik boldogsága.

Csudálatos is az emberi szív. Annyi bú, annyi bánat, az érzések annyi ezrei hullámanak benne, mégis miud elfér ott. Vagy az egyik kisoritja belőle a másikat.

Az ifju Ókrösnek soká nem bírta felejtetni korán elhalt férjét. Szívében — úgy látszott — a fájdalom állandó tanyát vert. Nem volt ott hely az örömekek. Hiába próbálta volna tán bárki is megédesíteni a keserű tengert, mely azt elárasztá!

S mégis, mégis! Ha Törés Pistát látta, úgy tetszett neki, mintha könnyebb volna az a nehéz szív, oly sebesen dobogott kebleben. Pedig gyakran látta, Törés Pista meg maga sem igen kerülte a szép özvegygel való találkozását.

Hejh! pedig sokkal okosabban tettél volna te Pista, ha kerülöd s nem tekintesz oly mélyen azokba az éjsötét, lelketbontó szemekbe. Akkor lettél volna te igazán okos ember.

Hát ugyan nem báut-e téged feleséged veresre sirt

óra rug — kell fektetnünk, hanem a takarékoskodók számára. Közül 200,000 gyermek elszökik a pazarlástól, tékozlástól és megtanulja a takarékoság erényének gyakorlását, könnyelmű vágyainak legyőzését, megszokja a krajczárnak krajczárhoz való esatolását, a vagyon megbecsülését, de — a miut több kezelő tanító megjegyzéseiből kitéjük — megtanulja azt is, hogy a megtakarított fillérekkel jótékonyt is lehet gyakorolni — mint valóban tűz és víz által károsított javára adakoztak is — sőt némely esetben még szüleiknek is segítségére lehetnek. Ha nincs iskola-takarékpénztár, a gyermek elfecsérel a pénzt és „semmitől semmi sem lesz.“

De legteljesebb meggyőződést azokból a jelentésekből nyerhetünk, melyek közvetlenül a kezelő tanítóktól érnek megfélelvén arra a mi szokott kérdésünkre: „Mily erkölcsi hatást gyakorol intézményünk úgy a gyermekekre, mint a szülőkre?“

A kezelő tanítók javára eszközöndő sorsolás alapjához ez évben adakoztak:

1. Trefort Agoston vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter 1000 frt.

2. Gróf Széchényi Pál, földmívelési ipar- és kereskedelmi magyar kir. miniszter 500 frt.

3. Weisz Bernát Ferencz 1000 frt.

4. Pesti hazai első takarékpénztáregyesület 100 frt.

5. Pesti magyar kereskedelmi bank 100 frt.

6. Id. báró Wodianer Albert 50 fr.

7. Detsi Albert 50 frt.

8. Ráth-Weisz, provízió 34 frt.

Ezekon kívül a Magyar Tudományos Akadémia (mint fent) 50 közérdekű munkát, ugyszinté a „Franklin“ társulat 44 munkát, a Földrajzi társaság 10 évi kiadványait és Weisz B. F. 5506 kezelési ívet.

Midőn ezen kegyes adakozásokért hálás köszönetünket fejezzük ki, intézményünket továbbra is pártfogóinak kegyes figyelmébe és jóhajlamába ajánljuk.

A készpénzek sorsolás utján osztattak el, a jutalomkönyvek pedig a bizottság határozata alapján fognak elosztani.

Helyén valónak tartom ez alkalommal még az iskola-takarékpénztárak némely előnyeiről, fontosságukról fogva, megemlékezni.

1. Intézményünk nagy szolgálatot tesz a posta-takarékpénztárak intézményének, a menyiben a gyermeket általában takarékpénztárhoz szoktatván, ezek számára klientélát nevel. Feljegyzésünk szerint már az ideá is 113 iskola-takarékpénztár a posta-takarékpénztárnál gyűmölesztéi betéteit (nagyon sok helyen, hol az iskolákban betéteket gyűmelenek, még nincsen posta-takarékpénztár). Díszre kell különösen kiemelnem, hogy Aradon a posta-takarékpénztár főnöke báró Purczel Béla az ipariskolában hetenkint személyesen adja át a betéti könyvecskéket a takarékoskodóknak a betétek átvétele alkalmával. Ugy Magyarországon mint Ausztriában a posta-takarékpénztári hivatalok jelentik, hogy az iskolai betétek nem csak a mértékben járulnak a sikerhez és így a két testvér intézmény szerencsésen karöltve jár egymás mellett, egymást elősegítendő.

2. Franciaországból a következő érdekes adatokat birjuk: 1818-ban léptek életbe az általános takarékpénztárak, 56 évi működésük után az 1874-ben volt Franciaországban 170,066 betevő, a betett összeg pedig 573 498 967 frank. 1874-ben keletkeztek az iskolai-takarékpénztárak és 1883-ban, tehát ezek 10 évi fennállása után, a betevők száma már 4 938 290 re emelkedett, a betett összeg pedig 1 893 883 866 frank volt. Jelenleg pedig a betevők száma már 6 millióra a betétek összege 6 milliárdnál magasabbra emelkedett. — Távol vagyunk attól, hogy e meglepő eredményt csupán az iskola-takarékpénztárak befolyásának vindikáljuk, de bizonyos az, hogy intézményünk a takarékos-

szeme, bűtől sápadt arca? Nem bán-e, ha késő érkezéskor, mely fájdalomtól rezgő hangon kérdi: hol voltál ismét?

Mit felelsz neki? Ugy-e, ugy-e hazudnod kell? S nem súlyedsz el?

Hát gagyogó kis fiadnak mit szölsz, mikor — még egyet igazítva magadon — lájja, hogy menni készülsz s csengve kérdi: hová megy apa? ne hagyj itt, felek, a mama megint sir.

Szemébe mersz ilyenkor nézni? Nem félsz, hogy nézése lelked életeti? Nem?! Megesőkölsz s aztán megy oda, hova szived vonz!

De hát próbálja valaki nyugatra terelni a felhőt, ha egyszer a szél kelet felé kergeti, s ha sikerül, akkor megengedem, hogy a szívből is ki lehet üzni a szerelmet s Törés Pista is visszatér elhagyott övéhez.

Híabavaló igyekezet lenne az. Nem sikerülne ez sem, az sem.

Megpróbálta ezt maga Pista, mert mégis csak fájt neki olykor-olykor annak a kisírt szemnek, annak a bánatos arcnak a látása. Különösen kis fiának ártatlan kérdései égeték lelkét. Megkísértette hát az ész szavára hallgatni, ha meg-jókor volna kitépni szívéből azt az átkos nyilat, s széttephetné a bűnös viszonyt azzal a bűbajos asszonnyal.

Ezért mondta fel, rövid három év után, a komlósi esárdá bérletét, minden előnyös volta mellett is. Azért meát el onnan messze, hogy ha távol lesz, majd elfelejti azoknak a sötét s mégis égető szemeknek vakító pillantásait. Azért van most az Ókrós házban örökös sötétség.

A szép asszony orezájára megint kiült a fájdalom. Ujra felhangzik ajkán a jaj, egyetlen jó uráért. Gyakran felkeresi a temetőt, mint azelőtt. Ott sir, onnan tekintget a melléte elnyuló utra. Várja könyveinek letörlőjét.

Ó hisz, Hisz, mert ismeri már a szívet. Tudja, hogy ha az egyszer szeret s viszont szeretetik, nem hajlik meg csak oly könnyen az ész parancsára.

S hite nem csalta meg.

Éj volt. Szép, holgsugáros, csillagtól ragyogó éjszaka. A szello halkan járt-kelt, meg-megrezgette a fák zuzmarás ágait. A Sajó halkan csörgedezett alá a sima köveken jegburka alatt. Az óra jó későre járt. Az Ókrós házban a hold ezüst sugarait csak a pattogó tűz veres fénye törte át.

Ott epedt Ókrósné a Törés Pista öleiben. Szívök tele édes, titkos vágygyal, forró szenvedélylyel, oly hévvel szoritják egymást, mintha elszakítani akarná őket valaki.

Pista odavonta a szép menyecske égő ajkát a magáé

sági eszmét mindig jobban jobban terjeszti és fejleszti a népet.

3. De „last, not least“ — utolsó, de nem legesekélyebb kedvező halással van. Feljegyzésünk szerint ugyanis a különböző nemzetiségű iskolákban szám szerint takarékoskodnak a tanulók: magyar iskolákban 11.291, magyar és idegen ajku vegyes iskolákban 6.710, német 1.760, tót 2.019, ruthén 519 szerb és horvát 255, oláh 685, olasz 139, vegyes idegen ajku 1.222, összesen tehát 6.590 idegen nemzetiségű tanuló kénytelen ez által a magyar nyelvet gyakorolni, mert a kezeikhez kapott takarékpénztári könyvecske terjedelmesebb szövegével együtt csupán magyar nyelvű szülek is elolvassák.

Nem tagadhatjuk, hogy még most is léteznek egyesek, kik intézményünkkel szemben hitetlenek, ellenségeskedők. Szerintem ez annyit tesz, mintha valaki tagadná, hogy a nap világít, a tűz melegít, a víz nedvesít, vagy a jég hűt. Itt-ott akad még olyan, ki az intézmény ellen valamely lapban ir. természetesen íróasztala mellől, nem kísérletből, tapasztalatból, hanem csak teoriából beszél, pedig már Goethe is azt mondta:

„Szürke, barátom, az észnek bármely teoriája,
De zöld az élet arany fája!“

Igaz, az iskola-takarékpénztárak intézménye valóságos aranyfa, melyet az országos magyar gazdasági egyesület gondozása alá vett, évek óta nevel, ápol, és róla majdan arany gyümölesöt fog szedni, erkölcsileg és anyagilag vagyonszolgát, gazdaságot és boldogságot szerezvén a hazának.“
Weisz B. Ferencz.

E jelentés örvendetes tudomásul vétetett a nemeskeblű adakozóknak s a bizottság fíradhatatlan buzgalma elnökének a választmány köszönetét szavazott.

Ezzel egyidejűleg Weisz B. Ferencz a választmány tudomására hozta, hogy a jövő évre is 1000 frtot ajánl fel e nemes czélra, mit a választmány élénk éljenzéssel vett tudomásul.

Levelezés.

Rimaszombatban, 1888. február 2.

Tekintetes Szerkesztőség!

A „Gömör-Kishont“ tolyó évi 3-ik számában „Potpouri“ czim alatt megjelent közlemény szerzője a tamásfalvai kisdedovó intézet eselleges megszűntével foglalkozva, e megye közművelődési egyesületét felelőssé teszi nemesak, sőt azt állítja, hogy „ha a tamásfalvai ovoda ajtaját becsukják, azzal aztán elesztuk a hazafias jellemet e falu elől, s ha ezt megtörténni engedni (t. i. az egyesület) akkor megérdemli a közművelődési egyesület is, hogy előtte a közönség áldozatkészségének ajtaja örökre bezáródjék.“

Magam részéről nem tartom megyénk közönségére nézve irányadhatónak e kijelentést, — de igen is alkalmasnak arra, hogy az egyesületünk körén kívüli olvasók előtt működésünk czélját hamis világitásba helyezze; állásommal járó kötelességem tehát, a fentiekkel szemben megjegyezni, miszerint:

1. Egyesületünk működésének — a többek közt — egyik feladata általában elősegíteni megyénk területén az ovodák felállítását, fentartását, — de nem le-

hoz és oly hosszú esőket nyomott rá, mintha azt akarta volna hogy soha vége ne legyen, aztán megint csak belénegett azokba a tüzszemekbe s lágy, susogó hangon szólt:

— Nem, nem bírlak elhagyni, legzen bár égő pokol bűnöm büvetése!

Az asszony még mélyebben nézte vissza s szelid szemrehányással felelt:

— Hát bűnös vagy? Hát neked bűn engem szeretni?

— Nem! én nem tudok egyebet, csak hogy tégedet szeretlek s szeretni foglak — szólt szenvedélylyel a férfi. Oh, ha meghalhatnék üdvödért, boldogságodért. . . Hiszed, hogy meg tudám tenni?

— En hittem, hiszek most is neked Pista . . . de az én üdvöm az én boldogságom az, hogy szeress, hogy közelemben légy, hogy lássalak sokszor, mindig! . . .

— Esküszöm a csillagos égre, mely ott kiint ragyog, hogy mire a hold még egyszer megújul, ismét itt leszek, hogy ne távozzam e helyről soha! . . . Itt leszek, ha a világot kelleni is megkerülöm, hogy ide érjek.

Újra hévvel karolta át a nőt, s a hosszú, forró esők esattanásába a kakas hajnalt hirdető kukorikolása vegyült és Pista lassan lassan lefejté a nyaka köré fonódott gömbölyű karokat.

A hajnal szétterjeszti fényes rózsaszárnyait, a hó szikrázik s csikorog a Törés Pista lépteit alatt, ki mint üldözött vad rohan, hogy még neje felkelté előtt érhesen haza. Nem akarta azt édes álmában zavarni.

Késő! Az ablakból gyenge mécs halvány világa látszik, mintha még egyet akarna lobbanni, hogy aztán végkép kialudjon.

Pista halkan oda lopódzik az ablakhoz. Egy pillantást vet az ónos ablakon át a szobába. Nejét látja gyermeke ágánál felöltözve ülvi, mintha le sem feküdt volna.

Látszik hogy sirt, de végre is kiapadtak, vagy visszafolytak szívébe könnyet, hogy növeljék úgy is teuger fájdalomát.

Pista látta, hogy nem mehet be észrevesés nélkül, esendesen belép. Neje várta s mégis megrezzen az átelt szenvedély és hideg által elváltoztatott arc látára. Nem szól, nem tesz szemrehányást, csak mellére bocsátja fejét, aztán forró esőket nyom alvó kis fia sugárzó homlokára és tovább tűr.

A hold elfogyott egyszer, nemsokára megújul ismét. A komlósi esárdában zajos jelenet folyik. Csak néha hallatszik a lármától a kiint üvöltő vihar zugása.

Törés Pista hangja hallatszik legjobban. Erővel el-

het feladata mindeniket — még az aránylag kedvező viszonyok közt élő község ovodáját is — feltétlenül biztosítani. Tamásfala közönségének hazafias érzelmei állandóságához kétely nem fér, s épen ez okból ovodájának lehető megszűntét, ha — a mit, egy könnyedén olavetett „hir“ után még nem lehet elhinni — valósulna, bár gyermeknevelési szempontból károsnak tartanók, de még sem olyan veszedelemnek, amitől Tamásfala községe hazafias szellemét, akár a nagy közönség, egyesületünk törekvései iránt eddig tanusított áldozatkészségét féltünk kellene.

2. A tamásfalvai kisdedovó intézet érdekében egyesületünk — tudtommal — megkeresve nem lett, s így pénzbeli segélyt számára eddig nem is nyújthatott, még pedig annál kevésbé, mivel jövedelmeit a tényleg jelentkezett szükségletek kimerítvén, nem hagyhatja figyelmen kívül azon körülményt, hogy eddig 6000 frtra szaporodott tőkájének feláldozásával, ha egy — például, cikkiró szerint, a tamásfalvai — ovoda fenállását egyszer s mindenkorra biztosíthatná is, de ezzel feladná küldetése czéljait olyan vidékek területén, hol az ovodákra égetőbb szükség van.

3. Cikkiró azon kérdésére, hogy „hát tulajdonképen mire való az a megyei közművelődési egyesület?“ — szolgáljon felvilágosító adatokkal az a — több ezer példányban kiosztott — jelentés, mely az egyesület 188% és 188% évi működését, eszközeit és sikereit tárja a figyelmes olvasó elé.

Végül, midőn sajnálatomat fejezem ki a felett, hogy megyénk sajtójának e közlönye olyan soroknak adott tért, melyek egyesületünk erkölcsi hitele elleni sértést foglalnak magukban — kérem a t. szerkesztőséget, sziveskedjék lapjába fölvenni jelen nyilatkozatomat is.

Török Bálint,

mint a „Gömörmegyei magyar közművelődési egyesület“ elnö-e.

Nagy Róczé, 1888. jan 31.

Tizenharmadik műkedvelő előadásukat tartották f. hó 29-én a nagy-róczéiek. „A szabin nők elrablása“ czimű vigjátékot hozva szüire — a garami közművelődési fiókegylet javára

Ezen előadástól, mert a tizenharmadik volt, s mert azon egy néhez vigjáték adatott elő a főszerepekben számos kezdővel. — és mert rövid 19 nap alatt kelle azt be-tanulni — úgy tudjuk — az elnökség is felt és izgatottan várta a szereplők lassu tökéletesedését, — elégtétele teljes lehetett, várakozásiban nem csalódtak. Sikerültebb, minden részleteiben öszszevagóbb, mulattatóbb, sőt alapos tanulmánynyal minden egyes szerepben kellőleg kidomborított előadásuk eddigelő alig volt a nagy-róczéieknek. — Hogy jelesen tünnek fel a népszínművek színrehozatalánál, azt tudtuk, s e lapok hasábjain mindannyiszor díszérőbbg kiemelve lett, — de hogy a vigjáték mezején is kitévőt létrehozni bírnak, azt ezuttal nyerték.

Perjessy Lászlóé az érdem, őt illeti első sorban az

akarja venni a pinczekulesot a esapostól ki csak mérésre vette át a esárdát a tulajdonképeni bérletől.

De az nem enged, annak esze van.

Hiába állítja Pista, hogy ő újra átvette a esárdát, még meg is toldotta a bérletet, amaz nem hisz a szónak, írást ker, mely Pistát megerősítse állításában.

De ilyen nincs! Nagy örömben, hogy újra ott lehet a szép asszony közelében, Pista elfelejtett kérni.

Mit tesz ez? Hát nem elég az ő szava? Ki kételked benne?

Hiába esítjük, hiába akarják felvilágosítani. A gondolat, hogy a minek már úgy örült — nem élhet tüstént szerelmének s tovább is várnia kell, sőt meglehet, hogy ez alatt az a zsidó is mást gondol, s akkor: . . . ez a gondolat örültte teszi. Dühösen ugrik a sötét oldalához nyugodtan támaszkodó Varga Mártonhoz, kiesavarja kezéből a kulcsot s örült szenvedélyében olyat üt vele a szegény ember fejére, hogy az menten összerogyik.

Pista meglátva az élettelenül lezuhanó testet, fejéhez kap, elhajtja a kulcsot, vad tekintettel méri végig az öszszecsődült népet s keresztül törve a tömegben, elrohan.

A megye börtöne egygyel szaporodott. Törés Pista önként jelentette magát, hogy megölte Varga Mártont.

Ó azt hitte, pedig Varga csak elájult a nem várt ütés alatt, rövid idő múlva felépült s most is ő méri a komlósi esárdát.

Henem azért Törés Pista, ha Varga élis, mégis csak gyilkos lett. Gyilkosa saját feleségének, kit a borzasztó hir hallatára iszonyu szivgores rohanat meg és ez megadta neki annyi szenvedés után az éles nyugalmat, ha ugyan megnyughatik az, ki egy, bár érdemtelenség, de még is szeretett férjét súlyos bűn miatt a börtönben; egy apja bűne miatt bűnhődő ártatlan árvát pedig segély, gyámol nélkül, csak az Isten gondviselésé alatt hagyott itt.

Látod, látod Pista, mindez érted, meg azért a bűnös asszonyért történt így, ki most ugyan sir még érted táj-dalom tépi szívet miattad . . . de meglásd! nem soká fog tartani. Majd jön egy derült nap megint s elfelejt téged is, mint elfelejtette érted egyetlen urát.

Bizony Pista, kár volt neked azokba a bűbajos szemekbe bepillantandó. Bizony csak jobb lett volna azon az uton maradnod, melyre egyszer az ész szavára ráléptél, akkor most nem érintené arcod a börtön fagyos lehellete. Akkor nem öltél volna meg magaddal együtt még két ártatlan lelket.

Bizony csak okosabb lettél volna te úgy!

Sikátor.

elismerés Rettégi Fridolin színgazgató nehéz szerepében — melynek alakításánál hatalmas szavalló elődása. Kéz- és taglejtésének biztos és kellemes volta, a jó kedv és művészi tanulmány, melyeket segélyül hitt, a darab sikerére döntő befolyású volt s ő azt közelismeréssel teljes mérvben megoldotta. Rőzey Istvánt (Bányai tanár) kell másodsorban kiemelni, kinek nagy és nehéz jelle szerepe szintoly nagy tanulmányt, alakítási képességet igényelt, mint Rettégi a maga nemében. És teljes megelégedésre sikerült megoldása e nehéz feladatnak annál kielégítőbb, mert míg Rettégi első percztől kezdve nagy és hálás szerepével elragadni volt hivatva a közönséget, addig Bányaynak csak az egész darabon végig vonuló öntudatos játéka és valóban szerepének helyes karakter-alkatása után szerezhette meg az elismerés minden ajkáról tolmácsolt adóját, de a melyet ki is érdemelt magának.

Dedinszky Gyula Morzsán Bogdánja örökös jó kedvben tartotta a közönséget, s e kiváló komikusunk ezuttal is kiváló színi tehetségének az által is adta jelét, hogy azon szerepet jobban alakítani eddigelő egyik vidéki színpadon sem láttuk, s azt nem is képzelhetjük.

Versenyezett vele comicus kedvességben s a szerep helyes felfogása és kedvtől előadásában Hatassy Gyuláné Bányay tanárné szerepében — kinek azon mondása: „Emlékezzék ön Lipcsére, Luizára és a flottára“ — s aztán midőn duzzogva arczképét a padlásra küldi s elrendeli, hogy: „tétessék arczczal a fal felé — igen, arczczal a fal felé“ — a tánczestély folyama alatt is közmondásként kapott fel.

Közelismerésre és kedvesen oldotta meg művészi feladatát Latinék Lenke, a fiatal feltékegy szerelmes menyecska Irma szerepében. Megjelenése s a szerepében kifejezésre juttatott melegség, hang- és arczjátéka várakozásunkat szinte felülmutatá, s a női szív változókonny szenvedélyének pompás alakítása által az előadás sikerében ép oly nagy részt tudott biztosítani magának, mint huga Halassy Iren, a kis esőkölni való backfisch Etelka hálados, de nagy routint és kiváló kedvességet igénylő szerepében. — Etelka alakítását kíváncsian vártuk, nemcsak mivel önmagában a legkedvesebb, leghatásosabb szerepek ismerjük, de mert személyesítője, kis szerepekben bár, de mindannyiszor kiváló színi képességének és alakító tehetségének dícséretes jelét adt — örömlőnkre nem esalodánk. — az igazán kedves kis lány szerepében kedvesen és művészi érzékkel adott s e téren méltó versenytársra akadt — az elnökségnek ez is sokat ér — Papszász Mariska személyében, kinek Rőzsi szobaleány alakítását csakis azért nem lehetett előbb említeni, mert épen szobaleányka volt, s a sorrend szerint urnói előtt nem említhetett.

Ezen szobaleány szerep — e nemből a legnagyobbak egyike — valóságos jellem szerep, s kellő felfogása annál nehezebb, mert a hivatásából mintegy kivetkőzött s a tudományos légkörben még meg nem otthonosodott kis leányka a szobaleány naivságát a lecturók által felkötött szenvedéssel kelle párosítani, hogy fellépésével teljes sikert arasson. Nagy szerepében annak végéig kedves, meggyerő volt, s a köztetszést mintegy legelevenebben igazolá, hogy minél sürűbben jelent meg, annál sürűbben kívántuk, s már előre mosolyogtunk midőn jött, akár sirt, akár nevetve távozott. A nagyörözei működvelők jeles erőt fedeztek benne föl, ezt örömmel ismerjük el.

Dr. Szilvássy Malinák Aladár, Morosan Endrét Beál Gyula személyesíték, s a jeles társaság méltó kiegészítő részei valának. Malinák Aladár különösen csinos színpadi alak, s gyakori fellépése által teljes otthonosságot sajátított el magának a színpadon, — igen sok jó szerepben sikerrel alkalmazható egység. Jelen szerepében is helyesen alakított, ambar előbbi fellépése alkalmával alakított Rezeda Marceljánál nagyobb kedvet mutatott, holott mostani szerepében is arra elég tere volt nemcsak Irmávali igen karakteriszticus enyelgése alkalmával, hanem Endre barátja bajából szabadítása s annak ügyének felkarolása terén.

Morosán Endrét Beál Gyula dícséretes felfogással — jó kedvvel — s mindenestre kellemes játékkal adta.

S ezen elismerésünk kifejezést azért is méltán adhatunk, mert tudunkkal ezen szerep volt első nagyobb alakítása, s mindannyi rutinizott erők közepette amazokkal teljes összhangban játszani — s részről is az előbbi sikeréhez méltán járulni, — azt hisszük feladatának teljes megoldását involválja.

Tóth Irénke és Aschner Pista picziny szerepeikben — a köznek hoztak áldozatot — hallgatással őket azért nem mellőzhettük, mert azok közé soroljuk, kiket ily alakban is a színen szívesen látunk.

Ezen leírás után azzal kell végeznünk, hogy ezen nagyon, de nagyon sikerült előadás ismétlését ajánljuk az érdeklő körnek annál is inkább, mert, fájdalom, még eddig soha nem látott oly igen kis közönség gyűlt ezuttal össze, hogy ez sem az előadás picziny reményeit ki nem elégítette, sem a működvelők igazán páratlan fáradsága és szorgalmának megjutalmazásul elégséges erkölcsi eredménynek nem tekinthető.

Elek.

Rimaszecs, 1888. február 2.

T. szerkesztő ur! Minthogy egy volt filozofia professzorom determinatioja szerint — nem tudom, melyik antecessor után indulva — a világ a teremtett dolgok összessége, a ter a tárgyak egymasmellettisége, az idő a tények egymás utánsága: én a teremtett dolgok összessége egy parányi részének az itteni tárgyak egymasmellettiségén felmerült tények egymásutánságát kívánom elmondani.

Bocsásson meg a t. szerkesztő ur, hogy a jelen lábfizemítő évad (értsd koresolya- és balsaison) alkalmából a fenti nyelvfizicamokkal kezdtem meg tudósításomat helyi viszonyaink leírására vállalkozva.

Kezdjük a bálakon. E hó 28-án tartatott meg a helybeli iparos ifjuság bálja, mely siker tekintetében nem felelt meg a várakozásnak, nem volt eléggé látogatott, a mely körülmény a mulató kedv rovására is szokott történni. Egy tisztos polgártársunk nyilatkozata szerint „nem volt sikeres az eredmény, vagy mi a macska, nem volt eredményes a siker.“

Koresolya-saisonunk nem volt, alig fagyott be a jég, midőn a hó beborította, s minthogy koresolya egyleté nem szervezkedhettünk esekély számunknál fogva — s előreláthatólag nem is szervezkedünk ebben a században — nem volt alkalmunk kedvünkre kikoresolyázni magunkat, nem lévén a jég praeparálását és gondozását szívén hordó vá-

lasztmányunk. Ilyképen lábaink e nemes élvezéséről le kellett mondanunk, de legalább azok (t. i. a lábaink) kifejezőmódjától sem kellett tartanunk, a mi pedig ez idő szerint kétszeres baj lett volna, mert orvosunk nincs. Ad vocem: orvos! Mult hó 23-án a vidék értelmisége értekezletre gyűlt egybe körorvosaink gyakori lemondásának megakadályozására irányuló fizetésemelés módzatainak megvitatása céljából. Elénk vita folyt az iránt, hogy a fix 1000 frt fizetés emeltessék-e vagy pedig szállíttassék le, de meghatározott látogatási díjak szedésére jogosíttassék fel a megválasztandó körorvos.

Szerény nézetemmel az előbbi elvet tartom czélra-vezetőnek, mert — mint egyik jelenvotó értekezleti tag megjegyezte — a körorvos egyrészt állásának megfelelő biztos fizetésben részesül, másrészt pedig a közegészségi viszonyokra is előnyösebb, ha a látogatási díjak szédése a korlátoltabb gondolkodású földműves népet megbetegedése alkalmával az orvos elhívásától nem riasztja vissza, ellenben az — ugyszólván — ingyenes gyógykezelésnek kész magát alávetni, (igaz, hogy ez ismét az orvos nagyobb megterheltségével jár) hogy aztán a patikába nem viszi el a receptet?! lelke rajta.

Szóban fogott azon javaslat is, hogy a helybeliek magasabb kivétési kulcs szerint adóztassanak meg, mint a vidékiek, hogy utóbbiaknak a doktor oda- s visszafuvaroztatásából előálló költségei paralisáltassanak. Erre ismét az volt a replica, hogy igaz, mikép nekünk fuvarosra nincs szükségünk, ha a doktort elhívjuk, de minthogy a doktor időszakonként a fizetése terhére tartozik meglátogatni községeit, s minthogy fizetéséhez mi is járulunk eo ipso pótoljunk a fuvarozási költségeihez is, denique, megvan az arány. Különbön formális határozat nem hoztatván, ezen értekezlet csak előértekezlet számba ment.

A papválasztás dolgába nem ártom magamat, mert közérdeklő dolgoknak tartom ugyan, de félek, hogy én is a megválasztott pap s nem a zsinati törvény mellett foglalnék állást. Maradtam reporteri (de azért őszinte) tisztelettel.

— S.

Pelsöcz, 1888. február 1.

T. szerkesztő ur!

Nem tudom, ugy volt-e vele más is, mint én, de nekem ezek a hosszú téli esték oly sokszor eszembe juttatták a mulandóság gondolatát, hogy szinte boszankodtam érte magamra. Pedig nem vagyok pessimista!

Ha rendes magányomba vonulva, ott kinn a szél süvöltését meghallottam; ugy zúgott az fülemben, mint gyász-kisérlet halotti éneke. Vagy a hold, kibukkanva a sötét felhők mögül, szelid fényvel ragyogta be a sürű hótakarót; én szemöldölt láttam magam előtt, az örök nyugalom jutott eszembe, s összedugott kézzel bámultam a hideg éjbe.

Pedig, ha a természet pihen is, az emberek azért körülöttem lázas tevékenységgel mozognak és tesznek: már t. i. a mit és a mennyit az időhöz képest tehetnek.

Terők is van rá. A városunk népe igényeinek megfelelő egyletek mind élnek s élnek mozgalmat fejtenek ki saját körükben, de arról a város határán túl alig bir valaki tudomással. S nekem méla gondolataim közben jóformán eszembe sem jutott, hogy ezek az egyletek — ha már egyszer megvannak s hozzá dícséretes szorgalommal munkálkodnak is — mégis csak megérdemlik, hogy ne legyenek „véka alá rejtett világosság.“

Hála Istennek! végre én is megszabadultam a Lorus gondolatokról. S köszönet érte az én jóakaró barátomnak, ki megszabadulnom segített fölök, szelid szemrehányással rázván fel tetlen merengéseimből.

Nos! mitűn így áll a dolog, én a t. szerkesztő ur becses engedelmével megpróbálok számot adni a városunkban élő egyes egyletek tapasztalt működéséről.

A kaszinó — a mennyire tudomásom lehet róla — mindjárt a téli évad beáttával — (hát még a háborus hírek hallatára!) mintegy varázslásra élénk érdeklődés színhelyévé változott. De-hogy mulasztotta volna el valaki s szokott óráit! Inkább ott hagyta párolgó vacsoráját az asztalon — dörögve sietvén a kaszinóba — sem hogy csak egyetlen mozzanatot is elszalaszszon az Európa sorsára irányzott eszmecsere menetéből.

Hja! de mit ér az, csak ugy szóval elmondani, hogy ime az orosz sereg már itt van, már oda ennyi meg ennyi embert szállított! Ez kevés! Segítsünk a bajon!.. Hogyan? oda menjünk megnézni, hogy mozgósítottak a kozákok? Oh simplex egyszerűség!.. Hát azért élünk a XIX-ik században, hogy ide ne tudnánk teríteni magunk elé az orosz által bekatonásított terepeket, még pedig nem is közönséges iskolai használatra szánt, hanem egyenesen „hadászati“ térképen. Jól van, helyes! S a mult évi elszámoló gyűlésen — dacára, hogy belőle az egylet gyenge pénzbeli ereje világlik ki — a „hadászati“ térkép meghozatala elhatározatik. Nemes törekvés! A meghozatal iránt megindul a kérdézkösdés, Ráth Mór felel. Drága! a kaszinó nem bírja! Mit tesz az?.. Összepótoljuk saját zsebünkéből! Még nemesebb szó. De míg itt a hadászati térkép megszerzése — már-már elhelyezése — felett tervelnek, a háboru egy időre elpihen. Boszankodva felretétetik az egész indítvány térképpel, háboruval.

De hát élni mégis csak kell. Mozsás nélkül meg nincs élet. Valamely más mozgalmat kell hát megindítani!.. Mi legyen az? A feleletet megadja az idő. Farsang van. Mi lehetne hát más, mint valami mulatság. Az indítvány helyes. A mulatság február 11-én meg lesz. De erről jó lesz talán csak elmulta után beszélni, mert magam is azt tartom; „nyugta után dícsérd a napot.“

De ha a kaszinóban ily mozgékonyaság uralkodik, nem kevesebb életerővel működik az „éneklokar“-ral egyesített „gazdakör“ sem. Mikor a természet, szokott rendje szerint esendes pihenésre dől hótakarója alá; akkor ébred nálunk s kezd új életet a „éneklo és gazdakör.“ De hát nem baj ez! Csakhogy él! Es ha a természet ébredésével ő állomra hajtja is fejét, az nem az igazak örök álma, hanem csak pihenés, hogy régi tapasztalat szerint újult erővel kezdhesen a munkához. „Az éneklokar“ hetenként kétszer tartja összejöveleleit s már ez évben is megmutatta, hogy élni képes, midőn a „népkönyvtár“ javára — ilyen is van — táncmulatságot rendezett s azon több sikerül darab szabatos előadásával mutatta be magát. A „gazdakör“ két hetenként szokott összejönni, mikor a szakba vágó felolvasások, egyes gazdasági kérdések megvitatása stb. által igyekszik magát az ágban a kor kívánalmainak megfelelőleg tökéletesíteni. Ezen kívül több szaklapot is járát.

Van még egy, a miről szintén szólni akarok — pedig talán legelől kellett volna említenem — értem az iskolát, illetve az iskolákat.

Mind a fi, mind a leányiskolában január 22-én tartatott meg a szokott téli vizsga. Valóságos örömműnep. Hallani a szép értelmes feleleteket; látni, hogy az egyes apró kérdésekre mint igyekszik az a kis lélek olyan feleletet adni, hogy azt a nagyok is elfogadhassák, s hogyan sikerült az nekik. Hát ha még megemlítem az iparostanonczok és ismételő iskolások együttes vizsgáját. Itt már csak bámulnunk lehetett, hogy az a suhanéz — a kire, ha ránéz az ember, kétségbe vonja, vajjon ismeri-e a mathesis alapelemeit — miként fejt meg az ismeretlen x-et, meg y-t, s miként dolgozik apja activ, meg passiv vagyonaival? Pedig azt is tudja, hogy activ — eselekvő — vagyon alapjának ez vagy az a darab föld. Hát ilyeneket látva, csak örülnünk lehetett.

De még másképen is örömműnep volt e nap. Wehrli, a híres külföldi nevelő azt mondta: ajándékozz a szegényeknek pénz, kenyeret, csak addig tétél jót vele, míg a pénzt elköli, a kenyeret megesi. De nevelő őt, tanítsd meg dolgozni, a társadalom hasznos tagjává tenni, olyan jót tétél vele, mely halálig eltart. Ezt az elvet vette alkalmazásba a nép boldogságát szíven hordozó ref. egyházi és városi előjáróság, midőn a vizsga alkalmával, az ezelőtt egy évvel. No. Szentpétery S. jubileumakor, szegény gyermekek iskoláztatására tett alapítvány egy évi kamatát immár folyóvá tette. Sőt mivel belátta azt, hogy ez összeg a nagy szükséghez képest elenyésző esekélység, elhatározta a nemes szívek könyörületességéhez fordulni a magasztos czél pártolásaért, mihelyt a könyörülő Isten megengedi, hogy még a különben gazdagok is, kevesebb magok megterheltségével tehetnek több jót.

E nemes példa által ösztönözötve, városunk egyik mőzesvallásu kereskedője nem várva be a megkeresést — másnap 2 frt kíséretében egy teljesen új felöltőt küldött a nemes czélra. Szeretjük hiúni, hogy később sem lesz utolsó.

Adjon Isten magyar hazáknak sok ilyen honfit!

B. M.

Felhívás.

Mindazon egykori társainkat, kik a tanítóképző harmadik évfolyamát Eperjesen 1878-ban vagy 1879-ben végezték, tisztelettel értesítjük, hogy tíz éves találkozásunk határideje közeledik, a mennyiben az — szerződésünk értelmében — folyó évi június 28-án Eperjesen fog megtörténni.

Felkérjük tehát egykori társainkat, — kedves barátainkat — miszerint erről ez uton tudomást venni, s jelenlegi lakóhelyüket velünk már azon okból is tudatni sziveskedjenek, hogy a további érintkezés, közvetlenül — levelet útján — történhessék.

Kelt Diós győrött és Tiszolczon, 1888. évi február hó.
Kovács Sámuel, Ifj. Járossy Endre.
ev. tanító. all. isk. igazg. tanító.

Hírek és vegyesek.

Dunay Ferencz a besztérczebányai tankerület főigazgatója január 29-én városunkba érkezvén, hétfőn, kedden és szerdán délelőtt megvizsgálta az egy. prot. főgymnásiumot s azt minden tekintetben rendben találta.

Fáy László orsz. gyűlési képviselőnk a budapesti nemzeti kaszinónak, jan. 30-án tartott közgyűlésén választmányi taggá választatott.

A gymn. ifjuság színelőadása. Különbözőbb hatást régóta nem eredményezett valamely színelőadás, mint a helybeli főgymn. ifjusága által előadott „Pártütők“ Kisfaludy [Károlynak, {a magyar színműirodalom megteremtőjének, eme kitűnő humorral irt öreg darabja. A „Három rózsza“ nagy terme színelőadásig megtelt érdeklődő közönséggel, melynek szeméi előtt a főgymn. ifjuság derekasan oldotta meg feladatát. A darab maga természetesen nem részesült akkora tetszésben, mint ezelőtt jó hatvan évvel, — mikor ama törül-metszett népies humoru alakok egytől-egyig az ujdonság ingerével bírtak, a minék oka a „tempora mutantur et nos mutamur in illis“ igazságában rejlik, s erről megváltozott izlésű közönségünk nem tehet. — A „Pártütők“ egyes alakjai: egyfelől a lépten-nyomon diákoskodó táblabíró, a paksamétás notárius, a hivatalát önértzettel viselő kántor, az olvasni nem tudó öreg bíró s örökösén részeg adjutánsa, a helységben egyedüli katonaviselő kovács és a poétai hajlamu notáriusfi, másfelől a honi színművészet feléledésén lelkesülő magyar nemes egész háza népével... egytől-egyig egy elmúlt kor művelődéstörténetének alakjai, kikre még legöregebb embereink is csak homályosan emlékszenek. De azért ugy vagyunk velök, mint a régi házások, kik gyermekeik s unokáik környezetében boldog mosolylyal emlegetik azt az időt, a mikor még ők is fiatalok voltak...! A mikor még a mi társadalmunk is fiatal volt... Nem, nem sajnáljuk mi ama régi idők eltűntét, de jól esett eme félig már mesés alakokkal találkozunk azon a helyen, mely arra van hivatva, hogy a rohamosan előre haladó társadalomnak koronként tükröt mutasson, figyelmeztetvén: „ime ilyen voltál gyermekkorodban s ebből tudd meg, mi vagy ma.“ — A honi irodalom s nyelven lángoló szeretettel csüngő ifjuság nemes kötelességet teljesített a „Pártütők“ bemutatásával. Kisfaludy Károly születésének századik évfordulójá (1788. február 5.) szében megünnepelni nem lehetett s e megemlékezés méltó volt az irodalom kultiválására hivatott ifjusági önképző körhöz. Anyival is inkább, hogy hazánk első művészeti-intézete, a nemzeti színház is, ugyan e darabban emlékezett meg a halhatatlan szerző érdemeiről. — Mint mondók tehát, a termet teljesen megtölté városunk és vidékünknek azon közönsége, mely az előadás iránt kétszeresen érdeklődött, mert saját fiaink és leányaink tettek tanubizonyosságot arról, hogy nevelésük a mai kor színvonalán áll. — Legtöbb elismerésben részesülhetnek az ifjuság-

gal a nemes ez elérésére közreműködő kisasszonyok. He-lyes felfogás és kellő élénkség jellemezte játékaikat. Elsőbb-seget egyiknek sem adhatunk, mire nemesak az udvarias-ság ösztönöz, hanem a meggyőződés is, a mennyiben mind-hárman félreismerhetlen bizonyosságot tettek arról, hogy mű-kedvelő társulatunk derék tagokat nyert bennük. Madarász Margit k. a. a pártütők felfedezője, Szabó Aranka és Pap-szász Irén kisasszonyok mint a nagybácsi nevenapjára meg-lepetést szerző naiv fondorkodók, minden tekintetben ked-ves jelenségek voltak s a szó teljes értelmében megérdem-elték azt a virág-özönt, melyben a zsufolt nézőtérrel ré-szeltették. E csokrok — azt hisszük — nemesak a nyilván-os elismerés nyilatkozatai, hanem egyuttal zálogai ama később teljesülendő reménynek is, hogy élvezetes játéku-kban más alkalommal is fogunk részesülhetni. — A férfi szerepek közül a legnagyobb Záborszky István kezében volt s nem közönséges sikert ért el vele. Az öreg bíró sze-repe épen neki való volt s ő azt ki is zsákmányolta, mit a közönség élénk tapssal jutalmazott. Demeternek és Tóth Bélának voltak még halásabb szerepeik s ők mint kis-bíró és kovács helyes felfogással s élénk játékkal színezték ez eredeti alakok jellemét. Benyó (táblabíró), Soós (a kántor), Juhász (Palkó a poéta) Soós Barna (notárius) kitünő masz-kaikkal egy letűnt kor tipikus alakjait állították élénk fel-fogásban, játékban és maszkirozásban egyaránt jellemze-ten. Sokkal halátlanabb szerep jutott Gálnak (Hajnalfi), Soós Bélának (Elek), Kishontynak (Elődsi) és Prekopa Ra-zsónak (Tóházy), kik a rei effcientis szerepét vívén, csak a keretet képezték, melyen belül a fentebb említett élet-erős alakok mozognak. Maga Kisfaludy sem lehelt ez ala-kokba annyi életet, de jellemzetesség ez alakokban is van. s azoknak személyesítői derekasán megállták helyüket. — Ugyanezt mondhatjuk Nogáról (Jakab) Ransztairól (törv. bíró) és Horváthról is (Hajnalfi inasa). Az egybevágó elő-adás hatásit a kitünően maszkirozott tanácsbeliek festői eso-portozata emelte. Legelőbb kellett volna fölemlitenünk az elismerés legteljesebb hangján az előadás sikerén odaadó fáradsággal buzgólkodó önképzőköri elnökök: Bodor Ist-vánt. Nagy feladat megoldására vállalkozott — s felada-tát teljes sikerrel oldotta meg. — Az ifjuság halás lehet tanára iránt, ki annyi buzgalommal fáradozik műveltségük elő templomának felépítésén, — a közönség elismeréssel adózhat a férfiak, kire gyermekei kiképzését bízta. — A rendező tanárt fáradságos munkájában kollegái is se-gíték s Vozáry Gyula a sugó, oly szerepre vállalkozott, mely ellen a tudományok esarnokában tiltakoznék. Fo-gadjá érte nyilvános köszönetünket. Az előadást táncz kö-vette. Több párt és nagyobb tánczoló kedvet ritkán láttak a Rózsa termei mint ez estén, — a nagy sürgés-forgásban a hölgyek névjegyzékét nem tudtuk összeállítani.

A gömörmezei magyar közművelődési egyesület garami köre javára a nagyrozei műkedvelők folyó év ja-nuár 29-én a „Szabin nők elrablása“ című vígjátékot adták, mely alkalmából felülfizetéseikkel járultak a jótékony cél-hoz a következők: Weiszhap Lajos 5 frt, Böhm József 1 frt, Benesik Ernő 2 frt, Gál György 2 frt, Bahéry József 1 frt 50 kr., Kajaba Antal 3 frt 50 kr., özv. Gölniczkyne 3 frt, Roxer Vilmos 2 frt, Maléter Ede 2 frt, Latinák Ru-dolf 5 frt, dr. Kalebrenner Hugo 7 frt, Greiner Soma 2 forint. Összesen 35 frt 50 kr. A rendezőség.

A helybeli korcsolyázó egyesület folyó hó 12-én — az ifjusági bált követő nap estején — „zene-estélyt“ rendez egy forint belépti díj mellett a „Három rózsá“ disz-termében. Az estély 7 órakor kezdődik. A siker elérésén buzgón fáradozó rendezőség arról is gondoskodott, hogy a terem egyik részén étkezni is lehessen. Abból a nagy köz-zönségből, mely az ifjusági bálon előreláthatólag jelen lesz, valószínűleg e zene-estélyre is számosan fognak itt maradni annyival is inkább, hogy már azontul néhány hétig csak a bjtői ajtatosságunk adhatunk helyet szívünkben a földi örö-mök helyett.

A gömörmezei ifjuság báljára, melyet e hó 11-én fognak megtartani, nagyban folynak az előkészületek. A megye intelligentiája e napon városunkban együtt lesz. — A helybeli első zenekar vezetője Dankó Ernő az előbbi évek példáján haladva, a tánczkedvelő ifjuság emez emlékezetes napjára új tánczdarabot szerzett „Anna csárdás“ cím alatt, melyet a zenei képességéről előnyösen ismert szerző szak-értők előtt bemutatott. A közönség azonban csak a souper-csárdás alatt fogja megismerni.

Meghívó. A nagyrozei műkedvelő társulat 1888. febr-uár 14-én farsang utolsó napján összes helyiségeiben jótékonycélú zártkörű jelmez és bohócs-estélyt rendez. Ez estélyen a különböző népek képviselői nemzetközi talál-kát adnak, a bolgár s egyéb függő kérdést békés uton intézik el. Hogy azonban annál nyomatékosabb legyen egyes népek képviselőinek szava, behivatnak, e meghívók által, a tényleges szolgálatban levőkön kívül a tartalékosok, az I. és II. osztályú kiképzett és ki nem képzett népfelkeltők, figyelmeztetnek ez utóbbiak azontan arra, hogy ez esetben felmentésnek hely nem adatik, foglaljanak el bármí-nemű állást. Az így beruokolt diszes gárda biztosítja a sik-ert s a siker öröme adandó mulatságra a fennebb behi-vottak minden rendű és rangu rokonai, hozzátartozói, kor-es nem-különség nélkül, — szintén e meghívók által — meghivatnak, és felkérnek, hogy az ünnepély díszéhez méltó mezben jelenjenek meg. Ki ezt tenni elmulasztaná, fél franknyi (ágióval 25 kr.) csekely díjért ruházata kiegé-szítették. Szintén annyit fizet az is felül, a ki a teremben összegyűlt képviselők határozatai felett magasabb nívauról (karzat) bírálatot óhajt mendani. — Szellmi és testi táp-lalékokról gondoskodók e nemzetközi congressus előkészíté-sé, e kiküldött állandó bizottság. Mig egyrésztől a népek megjelent képviselőinek hozzátartozóikkal való diszfelvonu-lása, az ezek mulattatására berendelt pojáczok és bohócok mutatóványai, eszményített alakok bemutatása, kitünő zene és az alkalomhoz illően feldíszített terem fogják felvilla-

nyozni a szellemet, addig másrésztől a mellékhelyiségben berendezett nemzetközi pavillonokban bájos jelmezesek fog-ják nyújtani a testet és lelket egyaránt üdítő tápot és ne-dűt. Ámbár a háboru veszélye ez összejövetel által kizáratik, még sem akarja a kiküldött bizottság e congressuson meg-jelenő közönséget szerfelett megadóztatni s annak költsé-g-ét személyenként két frankban (ágióval 1 frt) állapítja meg. A congressuson való megjelenésre csupán e meghívó elő-mutatása jogosít, azért igen ajánlatos az igazolványt (be-lépti jegy) vagy a rendező bizottság által megrendelni vagy a meghívó elő-mutatása mellett jó eleve (február 2 ikától kezdve Dedinszky Gyula ur gyógytárában) kiváltani. — Kü-lönbben este 6 órától kapható lesz a bejáratnál is. Kezlete pont 8 órakor; kéretnek azért is pontosan megjelenni, mert 9 órától a tanácskozás zárt ajtók mellett folyik nehogy az megzavarassék. — Bármíemű felvilágosítással szolgál, be-szerzésről, elszállásoláslról, előfogatokról — ha ideje korán adatik tudomására — gondoskodik — a rendező bizottság.

A szánkázás eredménye. Lapunk mult számában a hírek és vegyesek rovatában egy cikk jelent meg egy bi-zonyos vendéglői jelenetről, melynek közlését a legközelebb-ről érdekeltefel — Szt V. ur sérelmesnek találván — már csak azon oknál fogva is, hogy a leírás nem felel meg minden

tekintetben a valódi tényállásnak — a dolog helyreigazi-tására és saját reputációjának érdekében egy nyilatkozatot küldött be szerkesztőségünkhez, melynek aláírói mint szem-tanuk bizonyítják: 1. hogy Sz. V. urnak volt egy 50-es bankjegye, mely mig ő szunyodott, esakugyan eltűnt, 2. hogy Sz. V. ur „szembetűnő higgadtság-gal“ kérte vissza pénzét a gyannsitott nőtől, 3. hogy a gyann-ban levő nő zsebéből egy 525 frtot rejtő kendő kiesett s abban egy összegyűrött bankó is találtatott, melyet Sz. V. ur magához vett. — Eanyi a tényállás. — E nyilatkozat pontja abban van, hogy a kellernő kendőjében nem 550 forint volt (a mint az említett közlemény írta) hanem 525, — tehát tudósítónk tévedett — továbbá, hogy Sz. V. ur szembetűnő higgadtság-gal követelte, esodálatos mó-don eltűnt pénzét s így semmi olyast nem tett, mi a loya-lis magaviselet rovasára esnék. A nyilatkozatot aláíró négy tanu is ezt bizonyítja. Ebből kifolyólag a kezünk között levő okmány igazságára támaszkodva e helyreigazításunkkal készséggel teszünk eleget Sz. V. ur kívánságának, ki ügye lebonyolítására megtette a törvényes lépéseket.

Főelős szerkesztő: Dr. VERES SAMU.

Magán-hirdetések.

ECKSTEIN FIESKO

épületfa-anyag raktára Rimaszombat.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tu-domására juttatni, miszerint az **Eckstein és Bondy** cég az alatt négy év óta fennálló

épületfa-anyag raktárt

1888. január hó 1-én saját részemre átvettem és azt ezégem alatt tovább folytatandom.

Reményem, miszerint a n. é. közönség teljes bizodalmit megszerezve, jövőre is minden törek-vésem oda fog irányulni, hogy minden tekintetben kielégítem. — Kérem tehát a n. é. közönséget, becses megrendeléseit által mielőbb alkalmat nyuj-tani arra, hogy ígéretem valóságáról meggyőző-dhessék. — Rimaszombat, 1888. január 1.

Kiváló tisztelettel **ECKSTEIN FIESKO.**

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi ha-tóság közhírré teszi, hogy a **rimaszombati takarékpénztár** végrehajtónak **Varga János** végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tökekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Szent-Simonyi község határában fekvő a szent-simonyi 63. sz. tjkönyvben foglalt A. I. i—24. sorsz. a. 1/4 urbéri telekből, 35/86. sz. házból és urb. erdő s legelő illetményből Varga Jánost illető háromnegyed részére az árverést 451 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1888. évi április hó 11 ik napján** délelőtti 10 órakor Sz.-Simonyi községben, a községi bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becs-árának 10% át vagyis 45 frt 10 krt készpénzben, vagy

az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal szá-mított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óva-dékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1888. évi január hó 3-ik napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.
Hánrich Lajos, kir. tszéki bíró.

MEGHIVÁS.

A „nyústyai takarékpénztár“

ez évi

rendes közgyűlése

1888-ik évi február hó 19-ik napján d. u. 2 órakor a takarékpénztár helyiségében fog megtartatni, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Tanácskozási tárgyak:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt 1887-ik évről, mérleg- és felügyelőbizottság jelentésének előterjesztése és a nyeresemény felosztását tárgyzó indítvány.
2. Mérleg jóváhagyása, felmentvény megadása és a tiszta nyeresemény felosztása iránti határozat hozatal.
3. Indítványok.

Kelt Nyústyán, 1888. január hó 20-án.

Az igazgatóság.

M e g h i v á s.

A „Putnoki népbank, mint takaré- és kölcsön-szövetkezet“

t. tagjai

Putnokon, a „Vám“ vendéglő nagy termében

1888. február hó 22-én d. e. 10 órakor tartandó

XVII. évi közgyűlésre

tisztelettel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság- és felügyelő-bizottság jelentése.
2. Mérleg és számadás jóváhagyása.
3. Üzletnyeresemény mikénti felosztása.
4. Kirekesztési határozat jóváhagyása.
5. Szabályszerű indítványok tárgyalása.
6. Három felügyelő bizottsági- és öt igazgatósági tag meg-választása.

Putnok, 1888. január hó 29-én.

Az igazgatóság.